Lietas arhīva Nr. C-4457-17/27
ECLI:LV:RLPT:2017:0830.C29445717.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2017.gada 30.augustā

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis U.Apsītis
rakstveida procesā Lomonosova ielā 10, Rīgā izskatīja civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2017.gada 20.jūnijā /pers. A/ (turpmāk – prasītājs) cēlis Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas maza apmēra prasību pret /pers. B/ (turpmāk – atbildētāja) par uzturlīdzekļu piedziņu pušu kopīgo bērnu uzturam.

Prasības pieteikumā norādīts, ka pušu starpā pastāvējusi laulība, kas tikusi noslēgta 2007.gada 7.aprīlī un šķirta ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 30.marta spriedumu civillietā Nr.C29432816.

Prasītājs norāda, ka pušu laulības laikā dzimuši divi bērni - /datums/dzimusi meita /pers. C/, savukārt /datums/dzimis dēls /pers. D/. Kopš 2014.gada 29.decembra, uzsākot šķirtu dzīvi un pēc laulības šķiršanas abi bērni palika dzīvot un joprojām dzīvo pie prasītāja. Atbildētāja nesniedz bērniem materiālu, morālu un finansiālu palīdzību.

Šķirot laulību, puses noslēgušas vienošanos, saskaņā ar kuru atbildētāja no brīža, kad stāsies darba tiesiskajās attiecībās ik mēnesi veiks prasītājam uzturlīdzekļu maksājumus bērnu uzturam Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā.

Prasītājs norāda, ka uzturlīdzekļi ieskaitāmi prasītāja norēķinu kontā Nr./numurs/, DnB Nord banka, līdz attiecīgā mēneša 10.datumam un jāveic līdz katra bērna pilngadībai.

Līdz prasības celšanas brīdim atbildētāja nav uzsākusi uzturlīdzekļu maksājumu veikšanu prasītājam. Prasītāja ieskatā atbildētāja pielīgtās tiesības un pienākumus nepilda labā ticībā. Ņemot vērā, ka prasītāja ienākumi ir nepietiekoši pilnvērtīgai bērnu uzturēšanai, prasītājs vēlas piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus pušu kopīgo bērnu uzturēšanai normatīvajos aktos noteiktajā minimālajā apmērā.

Pamatojoties uz Civillikuma 179.pantu, Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru", prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus katra bērna uzturam 114,00 EUR ik mēnesi.

Prasītājs lūdzis noteikt, ka spriedums izpildāms nekavējoties.

Prasītājs norādījis, ka nevēlas, lai notiktu pušu uzklausīšana tiesas sēdē.

[2 2017.gada 26.jūnijā Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa nosūtīja maza apmēra prasības pieteikuma norakstu un paskaidrojuma veidlapu uz pieteikumā norādītajām atbildētājas adresēm ārvalstīs atbildētājai rakstveida paskaidrojumu sniegšanai.

[3] 2017.gada 27.jūlijā tiesā saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi, atbilstoši kuriem atbildētāja prasību par uzturlīdzekļu piedziņu neatzīst. Apstiprina prasītāja norādīto, ka pušu starpā ir noslēgta vienošanās, atbilstoši kurai bērna māte no brīža, kad stāsies darba tiesiskajās attiecībās, ik mēnesi veiks tēvam uzturlīdzekļu maksājumus minimālo uzturlīdzekļu apmērā. Atbildētāja norāda, ka joprojām aprūpē savu jaundzimušo bērnu, kas liedz stāties darba tiesiskajās attiecībās. Atbildētājas ieskatā prasītājs ar iepriekšminēto vienošanos ir piekritis nosacījumam, ka atbildētāja uzturlīdzekļus maksās, tiklīdz gūs patstāvīgus darba ienākumus. Bez tam atbildētāja norāda, ka ir atteikusies no savas laulātā kopīpašuma daļas attiecībā uz nekustamo īpašumu – dzīvokli. Atbildētāja piekritusi, ka laulāto kopīgā manta netiek dalīta un paliek prasītāja īpašumā kā ieguldījums uzturlīdzekļiem bērniem, ņemot vērā atbildētājas nespēju veikt uzturlīdzekļu maksājumus (bērna kopšanas atvaļinājums, nav algota darba) līdz algota darba uzsākšanai.

Atbildētāja norādījusi, ka nevēlas, lai notiktu pušu uzklausīšana tiesas sēdē.

[4] Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa 2017.gada 31.jūlijā lietas dalībniekiem nosūtīja paziņojumu, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmo daļu civillieta tiks izskatīta rakstveida procesā 2017.gada 30.augustā.

Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmajā daļā noteikts, ka, ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, lietas par maza apmēra prasībām tiesa izskata rakstveida procesā, savlaicīgi paziņojot pusēm par datumu, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā. Šis datums uzskatāms par pilna sprieduma sastādīšanas datumu. Lūgums izskatīt lietu mutvārdu procesā tiesā nav saņemts.

Tiesa atzīst, ka tā savu pienākumu paziņot pusēm par lietas izskatīšanu rakstveida procesā, kā arī par sprieduma pieejamības datumu, ir izpildījusi.

Noraidījums tiesnesim līdz nolēmuma pieņemšanai nav iesniegts.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālos esošos rakstveida pierādījumus, uzskata, ka maza apmēra prasība ir pamatota un apmierināma.

[6] Tiesa no lietas materiālos esošās dzimšanas apliecību Nr./numuri/ kopijām konstatē, ka /datums/dzimušās /pers. C/ un /datums/dzimušā /pers. D/ vecāki ir prasītājs un atbildētāja (lietas 12.-13.lapa).

Civillikuma 177.panta pirmā līdz ceturtā daļa noteic, ka līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmo daļu bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Saskaņā ar Civillikuma 178.panta otro daļu, ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

Lietā nav strīda, ka prasītājs un atbildētāja dzīvo šķirti un pušu kopīgo bērnu ikdienas aprūpi īsteno prasītājs.

[7] Saskaņā ar lietā iesniegto 2017.gada 23.martā noslēgtās Vienošanās kopiju, vienošanās sadaļā I "Bērnu aizgādība, uzturs un saskarsme" 8.punktā puses vienojušās, ka atbildētāja no brīža, kad stāsies darba tiesiskās attiecībās, ik mēnesi veiks tēvam uzturlīdzekļu maksājumus minimālo uzturlīdzekļu apmērā, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, kā to noteicis Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu (..) (lietas 41.-42.lapa).

Savukārt atbilstoši atbildētājas paustajam viedoklis rakstveida paskaidrojumos atbildētājas ieskatā prasītājs ar iepriekšminēto vienošanos ir piekritis nosacījumam, ka atbildētāja uzturlīdzekļus maksās, tiklīdz gūs patstāvīgus darba ienākumus. Bez tam atbildētāja norāda, ka ir atteikusies no savas laulātā kopīpašuma daļas attiecībā uz nekustamo īpašumu – dzīvokli. Atbildētāja norāda, ka piekritusi, ka laulāto kopīgā manta netiek dalīta un paliek prasītāja īpašumā kā ieguldījums uzturlīdzekļiem bērniem, ņemot vērā atbildētājas nespēju veikt uzturlīdzekļu maksājumus (bērna kopšanas atvaļinājums, nav algota darba) līdz algota darba uzsākšanai.

[8] Civillikuma normas neaizliedz vecākiem jebkādā veidā vienoties par materiālās palīdzības nodrošināšanu bērnu audzināšanai un tas nav pretrunā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma, ANO Bērnu tiesību deklarācijas un bērnu tiesību konvencijas normām.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestajai daļai, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts jau vairākkārt atzinis, ka vienošanās starp vecākiem notiek tikai par maksājumu apmēru, jo pienākums maksāt un tiesības saņemt līdzekļus bērnu uzturam ir regulēts likumā (*Civillikuma 177., 179.pants) (Sk.Senāta 2007.gada 24.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-729, Senāta 2010.gada 27.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-1126/2010, Civillietu departamenta 2014.gada 30.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-2407/14).*

Tas nozīmē, ja prasība celta, lai aizstāvētu no likuma izrietošās bērnu tiesības saņemt uzturlīdzekļus no vecāka, nav nepieciešams apstrīdēt noslēgto vienošanos. Šāda vienošanās neliedz ar likumu pamatoto vecāka pienākumu par uzturlīdzekļu maksāšanu noteikt ar tiesas spriedumu. Tiesa atzīst, ka tiesību subjekti savu privātautonomiju civiltiesisku līgumu noslēgšanai var īstenot vienīgi likumā noteiktajos ietvaros.

Ievērojot, minēto, tiesa uzskata par iespējamu piedzīt uzturlīdzekļus uz likuma pamata.

[9] Saskaņā ar Civillikuma 179.panta pirmo un otro daļu vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta ceturto daļu bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, tas ir, ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu, viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intreses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmo daļu bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Ievērojot iepriekš citētajās tiesību normās noteikto, arī atbildētājai pienākums ir uzturēt bērnus, kaut arī ikdienas aprūpi viņa nerealizē. Uzturdošanas pienākums ir absolūts, beznosacījuma vecāku pienākums, vienīgi uztura prasības un saņemšanas apmērs saistīts ar vecāku mantas stāvokli. (skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta tiesu prakses apkopojumu "Par tiesu praksi strīdus izskatīšanā par aizgādības (kopīgas, atsevišķas, ikdienas) un saskarsmes tiesībām un uzturlīdzekļiem bērnam", 2012.).

[10] Uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums ir primāri saistīts ar vecāku mantas stāvokli un šim stāvoklim atbilstošu bērna nodrošinājumu, lai, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses. Likumdevējs nav ierobežojis nosakāmo uzturlīdzekļu apjomu, izņemot minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta pirmajai daļai, kas noteic, ja tiesa atzīst kādu faktu par vispārzināmu, tas nav jāpierāda, tiesa atzīst, ka nav nepieciešams pierādīt bērna uzturēšanas izdevumus valstī noteiktā iztikas minimuma apmērā, jo fakts, ka jebkuram cilvēkam, tostarp arī bērnam, ikdienā ir nepieciešams ēdiens, apģērbs, atbilstošs mājoklis, kā arī elementāras higiēnas preces, ir vispārzināms.

Tādējādi tiesa atzīst, ka vecāka pienākums nodrošināt bērnam uzturlīdzekļus minimālajā apmērā ir absolūts un tas nav saistāms nedz ar vecāka spējām dot uzturu, nedz ar viņa mantas stāvokli, kā arī neviens normatīvais akts neparedz vecāka atbrīvošanu no minētā pienākuma pildīšanas.

[11] Saskaņā ar Civillikuma 179.panta piekto daļu minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" minimālais uzturlīdzekļu apmērs, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt, bērnam līdz septiņu gadu vecumam ir 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, bet bērnam no septiņu līdz 18 gadu vecumam – 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Šo uzturlīdzekļu apmēru likumdevējs ir noteicis kā minimālos līdzekļus, neatkarīgi no vecāku ienākumiem, bērna pamatvajadzību apmierināšanai, lai viņš varētu pilnvērtīgi attīstīties sociālajā vidē, neciestu badu un būtu nodrošināts vismaz ar pirmās nepieciešamības precēm.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumiem Nr.683 "Grozījums Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumiem Nr.656 „Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu"" minimālās mēneša darba algas apmērs normālā darba laika ietvaros no 2017.gada 1.janvāra ir 380 EUR.

Tādējādi minimālais uzturlīdzekļu apmērs, kas jānodrošina katram no vecākiem, neatkarīgi no viņu mantas stāvokļa, bērnam līdz 7 gadu vecumam ir 95,00 EUR mēnesī, bet no bērna 7 gadu vecuma ir 114,00 EUR mēnesī līdz pilngadības sasniegšanai.

Pierādījumi tam, ka atbildētāja kopš prasības celšanas būtu maksājusi uzturlīdzekļus bērna uzturam vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā, lietas izskatīšanas gaitā netika iesniegti.

Šādos apstākļos tiesa uzskata, ka atbildētājai neatkarīgi no viņas mantas un veselības stāvokļa, vai apstākļiem, ka viņa aprūpē savu jaundzimušo bērnu, ir pienākums ik mēnesi nodrošināt saviem bērniem uzturlīdzekļus vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā uzturlīdzekļu apmērā.

Līdz ar to, pamatojoties uz Civillikuma 179.pantu, tiesa atzīst, ka no atbildētājas piedzenami uzturlīdzekļi Ministru kabineta noteiktajā minimālo uzturlīdzekļu apmērā, to apmēru nosakot procentuālā attiecībā. Palielinoties vai samazinoties valsti noteiktajai minimālajai mēneša darba algai, piedzenamo uzturlīdzekļu apmērs palielināms vai samazināms proporcionāli minimālās mēneša darba algas apmēram.

[12] Atbilstoši judikatūrai, kas izveidojusies attiecībā uz Civillikuma normas par vecāku pienākumu gādāt par bērnu uzturēšanu tulkojumu (*Augstākās tiesas Senāta 2007. gada 29.augusta spriedums lietā Nr. SKC-556)*, uzturlīdzekļi tiesas noteiktajā apmērā piedzenami no prasības iesniegšanas dienas tiesā – 2017.gada 20.jūnija, jo ar prasības celšanas brīdi prasītājs saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pantu, uzsācis savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju.

Ņemot vērā minēto, kā arī nepilngadīgo bērnu intereses, tiesa atzīst, ka no prasības tiesā iesniegšanas dienas, proti, 2017.gada 20.jūnija no

atbildētājas par labu prasītājam piedzenami uzturlīdzekļi katra bērna uzturam 114,00 EUR apmērā ik mēnesi, bet ne mazāk kā 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz bērnu pilngadības sasniegšanai.

[13] Iesniedzot tiesā prasību par uzturlīdzekļu piedziņu, prasītājs saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu ir atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas noteikumiem, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos.

Pie minētajiem apstākļiem no atbildētājas valsts ienākumos piedzenama nesamaksātā valsts nodeva par uzturlīdzekļu piedziņu, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktam ir aprēķināma no maksājumu kopsummas par vienu gadu, proti, no EUR 2736,00 un atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „b" apakšpunktam sastāda EUR 344,18.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.pantu un 42.panta pirmo daļu, no atbildētājas valsts ienākumos piedzenami izdevumi, kas radušies sakarā ar lietas izskatīšanu EUR 7,06 apmērā (lietas 3.lapa).

[14] Atbilstoši Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktam, apmierināms ir prasītāja lūgums par nekavējošu sprieduma izpildi daļā par uzturlīdzekļu piedziņu.

[15]Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu atbildētājai dodams termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, 97., 193. un 204.[1] pantu, 205.panta pirmās daļas 1.punktu, tiesa

nosprieda

maza apmēra prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus meitas /pers. C/, personas kods /personas kods/, uzturam 114,00 EUR (viens simts četrpadsmit eiro) mēnesī, bet ne mazāk kā 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, sākot no 2017.gada 20.jūnija līdz /pers. C/ pilngadībai.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus dēla /pers. D/, personas kods /personas kods/, uzturam 114,00 EUR (viens simts četrpadsmit eiro) mēnesī, bet ne mazāk kā 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, sākot no 2017.gada 20.jūnija līdz /pers. D/ pilngadībai.

Uzturlīdzekļi pārskaitāmi uz /pers. A/, personas kods /personas kods/, norēķinu kontu Nr./numurs/, DnB Nord bankā.

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 344,18 EUR (trīs simti četrdesmit četri *euro* un 18 centi) apmērā par labu valstij, kas iemaksājama: Valsts kase; reģistrācijas Nr.90000050138; konta Nr.LV55TREL1060190911200; BIC kods: TRELLV22; iemaksas mērķis: valsts nodeva tiesu iestādē lieta Nr.C29445717/27.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,06 EUR (septiņi *euro* un 6 centi) apmērā par labu valstij, kas iemaksājami pēc sekojošiem rekvizītiem - saņēmējs Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, konts Nr. LV51TREL2190458019000, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis - 21499 Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lieta Nr.C29445717/27.

Pēc valsts ienākumos piedzenamo tiesas izdevumu samaksas samaksu apliecinošie dokumenti nekavējoties jāiesniedz Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Noteikt /pers. B/, personas kods /personas kods/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Spriedumu, var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas – 2017.gada 31.augusta Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Tiesnesis U.Apsītis